

ПРОФІЛАКТИКА ШТУЧНО – НАБУТОЇ НЕПЛІДНОСТІ КОРІВ

Розум Л.М., Розум Є.Є.

Одеський державний аграрний університет

Вивчений вплив способу введення сперми, кратності осіменіння і тривалості перетримки після осіменіння на заплідненість корів і телиць. Встановлено, що при цервикальному способі з ректальною фіксацією шийки матки однократне осіменіння в порівняно з двократним не знижує кількість запліднених самок, а на в паки збільшує на 12,5%.

Успішний розвиток скотарства та забезпечення населення України молоком, яловичиною і сировиною для переробної промисловості тісно і нерозривно пов'язані з інтенсивністю відтворення стада великої рогатої худобою.

Але ж, на жаль, проблема відтворення стада на сьогоднішній день все ж таки залишається не вирішеною. Щорічний вихід телят на 100 корів в умовах господарства Одеської області не перевищує 65 голів, тривалість періоду від отелення до осіменіння перевищує 150 днів, в наслідок чого зростає відсоток вимушено вибракуваних корів.

Серед причин, які обумовлюють низьку репродуктивну функцію визначаються:

- неповноцінна годівля і утримання;
- відсутність інсоляції, активного моціону, контакту з бугаями - пробниками, акушерсько – генікологічної хвороби, і серед розповсюджених форм неплідності – штучно набута, яка в останні роки складає 56 – 63% від всієї кількості неплідних тварин.

Штучно набута неплідність є наслідком порушення технології штучного осіменіння корів і телиць. Згідно „Інструкції з штучного осіменіння корів і телиць” в кожному господарстві на фермі, або при лабораторії з відтворення стада повинен бути пункт штучного осіменіння і тварин слід осіменяти тільки на пункті, двічі з інтервалом 10 – 12 годин і витримувати на прив'язі 24 години після осіменіння.

На сьогоднішній день в Одеській області існують і працюють 119 пунктів, що складає 25% від кількості господарств де утримуються корови, на яких за півроку було осіменено тільки 1 – 2% корів. Відсутні умови для правильної підготовки інструментів і

сперми, а також для тривалої перетримки тварин після осіменіння. Все це призводить до зниження відсотку запліднюванню корів і телиць.

В зв'язку з цим ми вирішили вивчити вплив способу ведення сперми, кратності осіменіння і терміну перетримки після осіменіння на запліднюваність корів і телиць.

МАТЕРІАЛ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для проведення досліджень були підібрані дві групи корів червоно – степової породи, середньої вгодованості, які прийшли в охоту перший раз після отелення не пізніше ніж через 45 днів. Всі корови були клінічно здорові, годівля, догляд і утримання були ідентичними. Штучне осіменіння всіх корів проводили спермою замороженою в необлицьованих гранулах, яку зберігали в рідкому азоті при – 196 °С.

Корів I групи (49 голів) осіменяли двократно. Після першого осіменіння витримували ще 12 годин. 25 корів осіменяли візо – цервікальним методом і 24 – ректо – цервікальним.

Корів II групи (48 голів) осіменяли один раз на добу в 12.30 відразу чи після прогулянки. 24 корови осіменяли візо – цервікальним методом і 24 ректо – цервікальним, всіх корів через 2 години випускали на вигульний майданчик. Щоб визначити при якому способі введена сперма не виливається у піхву, через 20 хвилин після осіменіння проводили мікроскопію піхвового слизу з метою виявлення в ньому виштовхнутих сперміїв.

Дослід тривав на протязі двох стадій збудження статевого циклу. Результати проведеного осіменіння визначали за даними ректального дослідження на вагітність. Визначали ефективність осіменіння, тривалості періоду від отелення до запліднення і по кількості днів неплідності.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Як показали спостереження, при візо – цервікальному способі штучного осіменіння ефективність встановлена більш висока при двократному осіменінні з проміжком 10 – 12 годин. Вирішальне значення при даному способі має і тривалість перетримки корів – вона повинна продовжуватися до закінчення стадії збудження статевого циклу (табл.).

Ефективність візо - цервікального способу і цервікального з ректальною фіксацією шийки матки в залежності від кратності осіменіння і перетримки корів після нього.

ГРУПИ ТВАРИН	ВІЗО - ЦЕРВІКАЛЬНИЙ						РЕКТО - ЦЕРВІКАЛЬНИЙ					
	Кількість осіменених корів	Запліднені		Залишились неплідними		Період від отелення до запліднення, днів	Кількість осіменених корів	Запліднені		Залишились неплідними		Період від отелення до запліднення, днів
		Корів	%	Корів	%			Корів	%	Корів	%	
I Двократне осіменіння з перетримкою корів на прив'язі	25	21	84	4	16	54	24	21	87,5	3	12,5	52
II Однократне осіменіння без перетримки	24	19	79	5	21	57	24	24	100	-	-	45
II ± к I	-	-2	-5	+1	+5	+3	-	+3	+12,5	-3	-12,5	-7

При штучному осіменінні корів цервікальним способом з ректальною фіксацією шийки матки були отримані результати, які свідчать про більш високу ефективність даного способу при однократному введенні сперми на протязі доби (на 12,5%). Тривалість перетримки не вплинула на результати осіменіння. Так, при однократному осіменінні без тривалої перетримки, заплідненість склала 100% на протязі 2 – х стадій збудження (від першого осіменіння склала 71% в порівнянні при двократному з витримкою на прив'язі до закінчення охоти тільки 66,6%).

При візо – цервікальному способі осіменіння тривалість періоду від осіменіння до запліднення в I групі дорівнював 54, а в II – 57 днів, при осіменінні з ректальною фіксацією шийки матки – 52 – 45 днів.

Таким чином, заплідненість була самою високою і тривалість періоду від отелення до запліднення самою короткою при однократному осіменінні з ректальною фіксацією шийки матки. Найбільш низькими були показники при однократному візо – цервікальному способі без тривалої перетримки на прив'язі до закінчення стадії збудження статевого циклу.

Залежність результатів осіменіння від способу ведення сперми у статеві органи і тривалості перетримки корів пояснюється тим, що у частини з них сперма виливається назад у піхву. Це підтверджується нашими дослідженнями. При штучному осіменінні церві кальним способом з піхвовим дзеркалом в естральному слизу були виявлені спермії у 38% корів, в той час як при ректо – цервікальному – тільки у 9%.

ВИСНОВКИ

1. При цервікальному способі осіменіння з ректальною фіксацією шийки матки однократне осіменіння в порівнянні з двократним не знижує кількість запліднених корів, а навпаки збільшує (100% проти 87,5%).
2. Впровадження в практику однократного способу штучного осіменіння корів і телиць цервікально з ректальною фіксацією шийки матки без тривалої перетримки усуває необхідність прив'язувати корів, утримувати і доїти їх на пункті штучного осіменіння, що в свою чергу негативно впливає на рефлекторну діяльність, оскільки порушується вироблений у них стереотип і порушується перебіг умовних рефлексів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Інструкція зі штучного осіменіння корів і телиць. – К.: 2003. – 4/с.
2. Сеглинь А.К. Искусственное осеменение и оплодотворение телок и коров. – М.: Колос, 1969. – С. 18 – 25.
3. Скрипицын Ю.А. Повышение оплодотворяемости при искусственном осеменении. Воронеж, 1970. – 17с.
4. Яблонский В.А. Проблеми відтворення тварин на рубежі ХХІ століття. //Науковий вісник національного аграрного університету. – К.: 1997. – Виш. 22. – 2000. – С.20 – 21.

Профилактика искусственно – приобретенного бесплодия коров.

Л.М. Розум., Е.Е.Розум.

Изучено влияние способа введения спермы, кратности осеменения и продолжительности выдержки после осеменения на оплодотворяемость коров и тёлочек. Установлено, что при цервикальном способе с ректальной фиксацией шейки матки однократное осеменение в сравнении с двукратным не снижает количество оплодотворённых самок, а наоборот увеличивает на 12,5%.

Prophylaxis is artificial - the acquired fruitlessness of cows.

L.M. Rozum., E.E.Rozum.

Influencing of method of introduction of sperm, multiple of insemination and duration of self-control after insemination on impregnated of cows and heifers is studied. It is set, that at a tservikalnom method with the rektalnoy fixing of neck of uterus single insemination by comparison to double does not bring an amount down of the impregnated females, and on a turn increases on 12,5%.

Аграрний вісник Причорномор'я. Ветеринарні науки. – Одеса, 2004. - Вип. 25. - С.98-101 (ВАК України 09.06.99).